

مفعول مطلق

درس ۴ عربی دوازدهم مشترک و انسانی

تعریف: مصدری است منصوب که بعد از فعل عنوان می‌شود و از جنس فعل
ماقبل خود (از نظر ریشه و باب) است و بر دو نوع است

مفعول مطلق

انواع مفعول مطلق

تأکیدی: در انتهای جمله و به تنهایی می‌آید و فعل را مورد
تأکید قرار می‌دهد: کَلَّمَ اللهُ مُوسَى تَكْلِيمًا

نوعی (بیانی): دارای صفت یا مضاف الیه است و بیان کننده ی نوع وقوع فعل است
خَرَجْنَا مِنَ الصَّفِّ خُرُوجًا سَرِيعًا / اجْتَهَدْتُ فِي الْخَيْرِ اجْتِهَادَ الْمُؤْمِنِينَ

نکات

۱) مفعول مطلق، نقش اصلی محسوب نمی‌شود و قابل حذف از جمله است، بنابراین اگر کلمه نقش دیگری بگیرد مفعول مطلق محسوب نمی‌شود؛ به مثال‌های زیر دقت کنید:

- اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا. ذكراً: مفعول مطلق نوعی
- قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا. ذكراً: مفعول
- إِنَّ عَلَيْنَا ذِكْرًا فِي الشَّدَائِدِ. ذكراً: اسم (إِنَّ مؤخر)
- لَيْسَ ذِكْرِي ذِكْرًا مَنَاسِبًا ذكراً: اسم و خبر لیس

۲) ممکن است پس از مفعول مطلق، «جمله‌ی وصفیه» بیاید که در این صورت «مفعول مطلق نوعی (وصفی)» است:
أَمِنْتُ بِرَبِّي إِيْمَانًا لَا يَزُولُ عَنِّي إِيْمَانًا: مفعول مطلق نوعی لا يزول ... : جمله‌ی وصفیه

۳) فعل‌ها، جار و مجرور، اسم فاعل، اسم مفعول، اسم تفضیل، اسم مبالغه و اسم مکان نمی‌توانند مفعول مطلق واقع شوند در واقع مفعول مطلق باید مصدر باشد.

تذکره: مصدر فعل‌های ثلاثی مجرد قاعده و قانون ندارد (ساعی است) مانند: خروج، علم، قتل، نظر؛ اما مصدر فعل‌های ثلاثی مزید قانونمند است مانند: تعلیم، استخراج، ابتسام و ...

۱) این‌گاه ترجمه

الف- «مفعول مطلق تأکیدی» به صورت «قید تأکید» (قطعاً، حتماً، مسلماً، مطمئناً و ...) ترجمه می‌شود.
نَزَّلَ اللَّهُ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا. خداوند، مسلماً قرآن را نازل کرد.

ب- مفعول مطلق نوعی وصفی معمولاً به صورت «قید» (متمم قیدی) ترجمه می‌شود:
إِبْتِسَامَ الْوَلَدِ ابْتِسَامًا جَمِيلًا. کودک به زیبایی خندید.

ج- در ترجمه‌ی «مفعول مطلق نوعی اضافی» از کلماتی مانند: «همچون، مثل، چون، شبیه و ...» استفاده می‌شود:
شَاهِدَ النَّبِيُّ لِعَبْتِهِمْ مَشَاهِدَةَ الْحَكْمِ. پیامبر، همچون داور بازی آنان را نگاه کرد.

د- کلمه‌ی «کثیراً» معمولاً جانشین مفعول مطلق نوعی است و به صورت قید «بسیار - زیاد» ترجمه می‌شود:
أَذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا. خدا را بسیار یاد کنید.